

Xeyrəddin QOCA

(Əvvəli 13-14 və 17, 19-cu saylarımızda)

Ona görə...

Xeyrəddin Qocaya dini komitənin sədr müavini vəzifəsini təklif edirlər. O, dillənir: - Mən heç kəlməyi-şəhadətini bilmirəm, məni hara göndərsiniz?

Bu söhbəti eşidən tanış zəng vurub Xeyrəddin müəllimə deyir:

- Görək təklif olunan vəzifəyə gedəydiniz.

Xeyrəddin müəllim soruşur:

- Niyə?

Tanış:

- Heç olmasa, ölürlərimizi havayı yuduzdurardıq...

X.Qoca:

- Elə ona görə getmədim...

Dahi deyiləm...

Xeyrəddin müəllim yazıları dərəcə olundandıqdan sonra, əlyazmalarını cırıb atır. Soruşurlar ki, "əlyazmalarını niyə saxlamırsan?" Yazıçı cavab verir:

- Mən dahi deyiləm ki, bu dünyadan köçəndən sonra desinlər: "Bunlar filankəsin əlyazmalarıdır..."

Hələ sağsan

Xalq şairi Zəlimxan Yaqub bir axşam Xeyrəddin Qocaya zəng vurub deyir ki, "ürəyim ağrıyır, səninlə danışanda yüngülləşirəm. Tez-tez mənə zəng vur".

X.Qoca da hər saatda bir dəfə Zəlimxan müəllimə zəng vurmağı qərara alır.

Axşam saat 21-də onunla danışır. Saat 22-də bir də söhbətləşirlər. Saat 23-də isə telefonun dəstəyini nə Zəlimxan müəllim qaldırır, nə də ailə üzvləri. Xeyrəddin müəllimin ürəyi "düşür", fikirləşir ki, Allah eləməsin, yaqın şairə nə isə olub, aparıblar xəstəxanaya...

Gecəni çox səksəkəli yatır. Səhər yuxudan ayılan kimi zəng vurur, dəstəyi Zəlimxan müəllim özü qaldırır. X.Qoca çox sevinir və zarafatla soruşur:

- Zəlimxan, hələ sağsan?

İstanbulda qayıdıram

X.Qoca ağır ürək əməliyyatından sonra, Londondan Bakıya, Bilgəh sanatoriyasına dincəlməyə gəlir. Tanışlarından biri ona xəbər verir ki, hərbi xidmətdən yayınan birini

Xeyrəddin Qocanın gülüşü

"Gəlin, mümkün qədər qısa yazaq, onsuz da həyatda söz əlindən tərpənmək olmur"

Y.LENTS

onun yerinə baş konsul vəzifəsinə göndərilmək istəyirlər.

Xeyrəddin müəllim çox qəzəblənir. Tez kağız, qələm götürüb Respublika rəhbərliyinə belə bir məktub yazır: "Hərbi xidmətdən yayınan bir adamı belə bir vəzifəyə göndərməyinizi xahiş edirəm. Həm də mən sabahdan öz vəzifəmin icrasına başlamaq üçün İstanbula qayıdıram..."

Tanışı o ki var, gülür. Bildirir ki, Xeyrəddin müəllimlə zarafat edirmiş...

Şampun

Xeyrəddin Qoca xarici ölkədə universmaqda gəzərkən dəyirni səbətə rəngbə-rəng, yumru-yumru, konfetə bənzər bir şey götürür. Elə bilir konfettir, birini götürüb ağızına ki, dadına baxsın, xoşuna gəlsə alsın. O dəqiqə ağızı zəhər kimi olur, köpüklənir. Tez rəngli "konfeti" kənara atır, satıcıdan soruşur ki, bu nədir belə?

Satıcı gülürək, cavab verir:

- Şampun!..

Şirin vermiş

Xeyrəddin Qocaya təyyarədə vermişlə bəşirilmiş yemək verirlər. O duzu çox sevdiyindən, xırda bir paketi açıb vermişlənin üstünə səpir. Yeyərkən hiss edir ki, vermişlə şirindir. Heç demə o, vermişlənin üstünə duz əvəzinə şəkər tozu səpibmiş...

Suya

pul atanda...

Xeyrəddin Qoca ailəsi, uşaqları ilə Avropa ölkələrindən birinə getmişdi. Bir həftəyə hələ bir-iki paltar alır, pul qurtarır. Bakıya qayıtmaq üçün təyyarə limanına getmək məqamı çatanda uşaqlar deyirlər ki, "ata, xırda pul ver, dənizə ataq".

- Niyə, a bala?

- Deyirlər, suya xırda pul atanda gözdüyün yerlərə bir də qayıdırsan...

Xeyrəddin Qoca özünü hirsələnən kimi göstərərək:

- Pulları xərcələmişiniz, indi də qalanını dənizə atırsınız? - deyər dillənir...

Ərə get...

Xeyrəddin Qoca "Yeni Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru olanda səhər işə gələrkən görür ki, əməkdaşlar bir qadının ətrafına yığışmış, qadın isə nəfəs dərmədən danışır:

- Mənim başımda motor var, həmin motoru "KQB" idarə edir. Ümumiyyətlə, hansı qüvvə isə mənə sakit yaşamağa qoymur. Hərdən ağılım başımdan çıxır...

Xeyrəddin Qoca gözlənilmədən soruşur:

- Ərin var, bacı?

- Yox.

- Onda təcili ərə get!..

Yaxşı olardı

Qohumu Xeyrəddin Qocaya böyük və kiçik ölçüdə xalça verir ki, təmizlətdirsin. Vaxtı olmadığından, o, xalçaları həyətdə qoyur. Bir müddət sonra onları təmizləmə məntəqəsinə aparmaq istəyəndə görür ki, həşəratlar kiçik xalçanı parça-parça ediblər.

Xeyrəddin müəllim böyük xalçanı güc-bələ ilə maşının yük yerinə qoyanda paltarları tamam çirklənir, o, əsəbiləşir:

- Həşəratlar bunu da yesəydilər, üst-başımı batmazdı!..

Pulunu ödəmişəm...

Baş konsul dövlət məmurlarını, millət vəkillərini İstanbulun Atatürk Hava Limanında VIP salonunda qarşılayırdı. Bütün sönrinlədirici içkilər, növbədən orzaqlar qonaqlara pulsuz təqdim olunurdu. Xeyrəddin Qoca həmişə qonaqlara deyirdi:

- Üroyiniz nə istəyirsə, buyurun. Narahat olmayın, pulunu ödəmişəm.

Bu sözləri VIP salonunda bir neçə dəfə qonaq olanlar da eşidir, hər dəfə də ürəkdən gülürdülər...

Çoxdan kəsilməliydi...

Həkim yazığının dişini yonanda o, bilmədən dilini alətə toxundurur. Həkim xəbərdarlıq edir:

- Dilini çək, yoxsa kəsəcəyəm!

Xeyrəddin Qoca dillənir:

- Mənim dilim çoxdan kəsilməliydi.

Vaxtında kəsilsəydi, başıma çox işlər gələrdi...

Toy deyilmiş...

Bir gün Xeyrəddin Qocanın çox hörmət etdiyi tanışi zəng vurub qayımanasının dünyasını dəyişdiyini, üçünün-yeddisinin də verildiyini bildirir.

Xeyrəddin Qoca soruşur ki, qırxı nə vaxt olacaq?

Tanışı deyir ki, filan tarixdə. Filankəsə de, o da gəlsin.

Xeyrəddin müəllim masasının üstündəki taqvimə həmin tarixi, bir də tanışının adını yazır. Yadında qalır ki, filan şadlıq sarayının yanından keçib "qırx"a gətməlidir.

Vaxt yetmiş, Xeyrəddin müəllim geyinib-kecinir, hər ehtimala qarşı zəng vurub ünvanı dəqiqləşdirmək istəyir. Tanışı deyir ki, sən gələndə kimi məclis bitəcək. Başsağlığı verdim, bəsdir. Bir də zəhmət çəkib o boyda yolu gəlmə.

- Nə? Başsağlığı? Bəs sizdə toy yoxdur?

- deyə Xeyrəddin Qoca sualı sual dalınca yazdırır.

Tanışı təəccüb edir:

- Toy nədir, qaradaş! Bu gün qayımanamın qırxdır, ey!..

"Nəfəs al..."

Xeyrəddin Qoca yaym istisində mağazadan 3 kiloqram balaca, sorin armud alır. Evo kimi səbri çatmır, maşınıni küçənin kənarında saxlayaraq armudları dalbadal, tələsə-tələsə yeyir. Yaxınlıqdakı evlərin pəncərəsindən qoca bir qadın başını çıxarıb dillənir:

- A bala, bir nəfəs al döl!..

Qarpız yeyərkən...

Xeyrəddin müəllim Londona gedərkən İstanbulda oteldə qalmalı olur. Səhər yeməyində qarpız yeyir. Otağa qayıdanda görür ki, protez dişləri (dişlər də yekə-yekə...) yoxdur. Elə bilir ki, dişlərini yuyanda vannaya düşüb, axıb gedib. Qanı qaralır. "San-texnik" çağırır, vannanın altını sökdürüb baxırlar. Dişi tapa bilmirlər. Təyyarə limanına getməyə isə bir neçə saat qalır.

Xeyrəddin Qoca tələsik klinikaya gedir, rentgenlə görürlər ki, dişlər onun mədəsindədir. Onu yuxuladıb dişləri çıxarırlar.

Heç demə, o, hiss etmədən qarpızla birlikdə dişlərini də udubmuş...

Hamı öləcək...

Xeyrəddin Qoca ömrü boyu istiotdan, dızdan çox istifadə edir. Xörəyini dadına baxmamış duz-istiot töküür üstünə. Tez-tez deyir ki, "ilan məni vursa, ölür". Sonra da aydın olsun deyə, əlavə edir: "İlan ölür, eyyı, mən yox".

Dost-tanışları ona məsləhət görürlər ki, "çox duz yemə, öləcəksən!"

Xeyrəddin Qoca deyir:

- Nə olsun, hamı öləcək!

Çimməmişəm...

Naxçıvanda olanda prokuror və bir neçə vəzifəli şəxs Xeyrəddin Qocanı Batabata qonaq aparırlar. Süfrəyə yeməklər düzülür, hamı görür ki, Xeyrəddin müəllim özünü narahat hiss edir. Prokuror soruşur ki, "nə olub?"

Xeyrəddin müəllim cavab verir:

- Oteldə su olmadığından səhər çimməmişəm. Qırx ildən çoxdur, səhər-səhər düş qəbul etməsəm, paltarlarımı geyinə bilmirəm, özümü çox pis hiss edirəm. İndi bağışlayın, sizinlə yemək yeyə bilməyəcəyəm.

Prokuror məcbur olub mətbəxə göstəriş verir ki, bir vedrə su qızdırınsınlar. Beləliklə, Xeyrəddin Qoca suyu götürüb xəlvət bir tapanın arxasına çəkilir və beş dəqiqədən sonra gülürüz, yüksək əhval-ruhiyyə ilə gəlir və deyir:

- Hə, indi yeməyə başlaya bilərik...

Qubada

Xeyrəddin müəllim redaksiyaların birində işləyərkən əməkdaşlarla birlikdə Quba meşələrində bir günlük istirahətə gedir. Gecə orada qalmalı olurlar. Əməkdaşlardan biri onun xasiyyətini və vərdişlərini bildiyindən səhər tezdən yuxusuna haram qatıb, çimmək üçün ona isti su hazırlayır. İsti su ilə dolu vedrəni Xeyrəddin Qocaya verib deyir:

- Çimə bilərsiniz...

Xeyrəddin müəllim vedrəni götürüb, meşənin dörinliyinə doğru gedir və arxaya baxanda görür ki, əməkdaşlar bir-birilə pıçıldayırlar. O, getdiyi istiqaməti dəyişir və yarım vedrə su ilə yuyunub geri qayıdarkən görür ki, əməkdaşlar əllərində fotoaparət onu axtarırlar. Soruşur ki, nə olub? Deyirlər ki, heç nə. İstəyirdik şəklini çəkək, qəzetdə dərc edək, altında da yazaq: "Xeyrəddin Qoca Quba meşələrində çimmək..."

(Davamı olacaq)